65. številka. Maribor, dne 14. avgusta 1916. Letnik VIII.

Naročnina listu: —
Celo leto . . K 10·—
Pol leta . . . „ 5·—
Četrt leta . . „ 2·50
Mesečno . . . „ 1·—
Zunaj Avstrije: ——
Celo leto . . „ 15·—
Posamezne številke
— 10 vinarjev. —

STRAŽA

Inserati ali oznanila se računajo po 12 vin. od 6 redne petitvrste: pri večkratnih oznanilih velik —— popust. ——
„Straža“ izhaja v ponedeljek in petek popoldne.
Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo: Maribor Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti vsak dan od 11.—12. ure dopoldne.

Hudi boji na Goriškem.

Italijani našo novo fronto na Goriškem napadajo z izredno srditostjo. — Naši potopili dve italijanski ladji. — Prestolonaslednik postal general kavalerije. — Rusi zasedli Stanislav, Delatyn in Tysmienico. — Boji ob spodnjem toku Zlote Lipe. — Rusi zbirajo nove čete v Bukovini in Besarabiji. — Vojno posvetovanje v Parizu. Rumunija se kmalu odloči? — Važna posvetovanja na Dunaju.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 13. avgusta.

Uradno se razglaša:

Rusko bojišče.

Armadna skupina generala kavalerije nadvojvode Karla: Južnovzhodno od kraja Vorohta so naše čete svoje postojanke kljub ponovnim srditim napadom obdržale v svoji posesti. Sovražnik je imel nevspeh. Neposredno zahodno od Stanislava ste bili dve ruski diviziji v srditih, noč in dan trajajočih borbah vrženi nazaj. Severno od Dnjestra so se na naši strani vršili boji manjših čet.

Armadna skupina maršala pl. Hindenburga: Zahodno in severozahodno od kraja Zaloščе je armada generalnega polkovnika Böhm-Ermolli opetovano odbila velike ruske sunke. V prostoru pri Brodih je c. in kr. bojni letalec s strelom zažgal sovražno letalo vzorca „Albatros“; letalo je padlo na zemljo. V Volineji in ob Stohodu boj ponehuje. Zanesljivo je dognano, da se je pri zadnjih velikih, a popolnoma izjalovljenih sovražnih napadih proti fronti ob Stohodu vrglo v bojni metež tudi vse oddelke ruske garde. Ti oddelki so pri tem imeli še večje izgube kot drugi vojaški oddelki.

Italijansko bojišče.

Italijani silijo na naši novi črti med morjem in goro Sv. Gabriela z velikimi silami naprej. V odseku vzhodno od Dola (na vzhodnem pobočju Doberdobske planote) se naše čete morale odbiti več sovražnih napadov. Do srditih bojev je prišlo zopet na višinah vzhodno od Gorice, kjer se je sedem močnih sovražnih naskokov pod težkimi izgubami izjalovilo.

Od začetka italijanskega napada je ostalo v naših rokah 5000 vjetnikov, med njimi čez 100 častnikov

Balkansko bojišče.

Poleg navadnega bojnega delovanja ob spodnji Bojuzi nobenih posebnih dogodkov.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

* * *

Drzni čini naših letalcev.

Ponoči od 12. na 13. avgusta so bila spravišča letal v Campalto pri Benetkah po našem zrakoplovnem oddelku popolnoma uničena. V nekem spravišču se je razletela zračna ladja z 500 m visokim plamenom, drugo spravišče je zgorelo brez razstrelbe. — Istočasno je drug zrakoplovni oddelek metal na spravišče letal v kraju Gorgo, na naprave v Gradežu, na baterijo ob izlivu Soče ter na Jadranske delavnice bombe z dobrim vspehom. Dognalo se je več polnih zadetkov v zrakoplovno spravišče in baterijne postojanke ter kakih šest požarov. Tretji oddelek zračnega brodovja je dosegel več polnih zadetkov na baterije ob izlivu Soče in vojaške stavbe v kraju Pieris in Škocijanu. Kljub srditemu obrambnemu ognju pri vseh napadih so se vsa letala vrnila nepoškodovana.

Mornariško poveljstvo.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 13. avgusta.

Francosko bojišče.

Med Thiepvalom in Sommo so naši sovražni zavezniki zbrali vse svoje moči za enoten napad, ki se je po poprejšnjih omejenih bojih popoldne na ozemlju Ovillers—Pozieres, ponoči pa na celi črti razvil. Pod zelo težkimi izgubami za napadalce je bil sunek med Thiepvalom in Guillemontom odbit.

Dalje južno do Somme je prišlo do težkih bojev iz bližine s francoskimi četami, ki so naskakovale; boji so se nadaljevali skozi celo noč in se še sedaj vrše pri kraju Maurepas in vzhodno od Hema.

Južno od Somme se je v našem ognju brez ostanka izjalovil francoski napad na Biaches.

Na ostali fronti nič posebno pomembnega.

Rusko bojišče.

Fronta generala-feldmaršala pl. Hindenburga: Ruski sunki južno od Smorgona in Lubečova so bili brezvspešni.

Zahodno od kraja Zalozce so bili sovražni napadi odbiti.

Fronta generala kavalerije nadvojvode Karla: Zahodno od mesta Monasterzyska kakor tudi na fronti Bystryca južno-zahodno od Stanislava so bili napadajoči Rusi, deloma s protisunki, vrženi nazaj.

Italijansko uradno poročilo.

Dne 11. avgusta: Včerajšnji dan je prinesel našemu orožju novo sijajno zmago. Hrabre čete tretje armade so s pomnoženo silo nadaljevale napad, katerega so pričele dne 9. t. m. na ozemlju Sv. Mihaela in Sv. Martina in so zavzele zelo močno utrjene sovražne postojanke na kraški gorski planoti med Vipavo in goro Kozič. Sovražnik se je umaknil v polnem neredu vzhodno od Dola in ima z močnimi zadnjimi stražami le še zaseden Debeli Vrh in višino št. 121 vzhodno od Tržiča. Zasedli smo Rubijo, Sv. Martin, celo gorsko planoto Doberdob. Naše čete so dospele do zahodnih obronkov teh postojank in do črte Vertojbica.

Na ostali fronti običajne sovražne demonstracije, ki so pa bile povsod odbite.

Sovražna letala so metala bombe na laguno pri Gradežu in na Benetke, ne da bi kaj zadele. Poškodovanih je bilo nekaj poslopij.

Naša letala so včeraj ponovila napad na kolodvor Prvačina, kjer zbira sovražnik gradivo izgubljenih postojank. Izognivši se ognju obrambnih topov, so vrgla kakih 40 bomb na svoj cilj in ga porušila. Nato so se vrnila nepoškodovana.

Rumunija se odloči še v avgustu?

Bukareštanski list „Minerva“ je izvedel iz političnih krogov o zadnjem rumunskem ministrskem svetu, da se bo Rumunija še v avgustu odločila, če bo ostala nepristranska ali pa če poseže v svetovno vojsko.

Rumunski ministrski svet je sklenil, da skliče rumunsko zbornico na izredno zasedanje v drugi polovici meseca avgusta. Na tem zasedanju bo podala rumunska vlada izjavo o rumunski zunanji politiki.

Rumunski trgovinski minister je za nekaj dni ustavil izvoz petroleja in olja.

Boji v Tripolisu in Benghaziju.

Turško uradno poročilo z dne 12. avg. pravi, da se v celi Tripolitaniji, razun v mestih Homs in Tripolis, ne nahaja ne en italijanski vojak. V vseh tripolitanskih pokrajinah se blišči turški polumesec. Enak je položaj v Benghaziju, kjer se turške čete z velikim vspehom borijo proti Angležem. Egiptovske čete, ki so bile poslane proti emirju v Darfurju, Ali Dinarju, prehajajo k Turkom.

Kako je v Nemčiji?

Poslanec dr. Krek v „Domoljubu“ zelo zanimivo opisuje vtiske, ki jih je dobil v Nemčiji, kamor je potoval pred kratkim v interesu sedaj perečih vprašanj:

Pot v Nemčijo ima samo na meji nekaj večje sitnosti. Pregledajo ti ne samo kofer, nego tudi žepe in vsak tiskan in pisan papir mora ven — brez izjeme, ali je potopis ali navaden dnevnik, ki si ga le ravno kupil, ali poučna ali zabavna knjižica; čez mejo teh reči ne puste. Če greš po svetu z namenom, da se česa naučiš in greš pogledat tu kmetijstvo in tam obrtno šolo, razne zavode, tovarne, zadruge in skladišča, si nabereš kmalu celo vrsto raznih načrtov, poročil in drugih tem podobnih knjižic. Tudi z menoj je bilo tako. Vse to je ostalo tostran meje in s prijaznim saškim vojakom, ki me je preiskaval, sva se domenila, da pošlje vse moje knjige lepo na moj naslov v domovino. Ko si čez mejo, te puste takorekoč pri miru. Kjer ostaneš, moraš pač na policijo, da poveš, koliko časa boš v dotičnem kraju in kam jo kreneš od tam. To ti zapišejo z veliko uljudnostjo v potno knjižico in zaenkrat si opravljen.

Pa v teh vrstah nimam namena opisavati, kako se potuje po Nemčiji, nego povedati se mi vredno zdi prav nekaj vtiskov, kakšno je sedaj življenje pri našem mogočnem sosedu in zavezniku.

Najprej moram potrditi, da je popolnoma resnično, kar se je v nemškem državnem zboru trdilo: V Nemčiji se lahko poučiš o razmerah v tujih, tudi sovražnih državah iz prvih virov. Javno imaš tu na prodaj najnovejše francoske in angleške časopise; belih lis v domačih listih ne zasledиš domala nikoli. Politični shodi se ravno sedaj v večjem obsegu dovoljujejo: na njih nastopajo tudi socialdemokratični govorniki — seveda samo v smislu domoljubne edinosti in sloge. Drugačni shodi bi bili tudi nemogoči. Zaupanje, da bo Nemčija zmagala, je splošno in neomajno. Želja po miru živi res, kakor povdarja tudi

nemški cesar v svojem zadnjem oklicu na narod, v vsakem srcu; v tem oziru pade tudi tupatam kaka trda beseda, ki pa se ji ni bati ne tožnikov, ne sodnikov ravno zato ne, ker vsak ve, da trenotna nevolja nad tako vladno naredbo ne kali globoko utrjenega duha zveste zaupnosti v končno zmago.

Moških nevojakov srečaš povsod še mnogo. — 19letni še niso klicani in nad 45 let je še vse doma, dopustov je tudi toliko, da gre vse potrebno obrtno in kmetijsko življenje, pa tudi šolstvo svojo pot. Vojaštva ne zmanjkuje: da bi se rabile že poslednje rezerve, kakor se vedno tolaži kak sovražni Francoz, je prazna.

Letina je letos posebno dobra v vseh ozirih. Krompirja je toliko, da ga v večjih množinah vozijo v Prago, kjer ga ni. Danes, dne 4. avgusta, sem videl sam, da je bil praški trg brez krompirja. Do sedaj je bilo na Nemškem prepovedano krmiti s krompirjem prešiče; te dni se je ta prepoved razveljavila; dovolj ga bo za ljudi in živali. Tudi sadje lepo kaže in zgodnjega dobiš, kolikor hočeš. Kruha tudi ne manjka. Pač pa imajo tudi tam listke za kruh, a brez posebne težave dobiš kruha v gostilni, pa tudi pri peku brez listka. Cena je v tem slučaju nekoliko višja. Kruh si lahko izbereš, črn ali bel.

Samo s sladkorjem in z mesom je treba varčevati. Namesto sladkorja začenjajo rabiti že precej na splošno saharin, ki pač nima nobene redilnosti, pa je zato cenejši od sladkorja. Mesa je Nemec v mirnih časih mnogo porabil; zdaj ga pogreša. Ravnotako se mu toži po surovem maslu, ki ga je bil tako vajen; toda nikjer ni čutiti, da bi mu postna hrana škodila. Jesti ima dovolj za potrebo, četudi si mora odreči marsikaj. Kar mu gosposka ukaže, uboga in posameznik ve, da ne sme misliti samo nase, nego na splošnost in da se mora podvreči redu, ki skrbi za vse.

Še nekaj mi je bilo posebno všeč; tudi po največjih mestih po ulicah, kjer prebiva in se kreče bogata gospoda, vidiš veliko več vojnemu času primerne skromnosti in priprostosti in veliko manj lišpa — nego na Dunaju, v Pragi ali celo v Karlovih in v Marijinih toplicah.

Cerkveno, versko življenje se je splošno poživilo in pomladilo pri katoličanih in tudi pri protestantih. Zlasti med protestanti se je število takih, ki so se cerkve popolnoma odvadili, silno množilo. Vojska je mnogim zopet pokazala pot cerkev. Tudi ob delavnikih imajo protestantje — tu gredo pač za katoličani — molitvene ure, vojne pobožnosti. Pa to-le: V veličastni draždanski katoliški dvorni cerkvi tudi imaš razglase, kdaj je služba božja za Srbe, kje in kako morejo k spovedi; ravno tako, kam naj se v verskem oziru obrnejo Poljaki, ki prihajajo delat na kmete ali služit v mesto — v srbskem, oziroma poljskem jeziku. Med duhovniki stolne cerkve imaš Poljaka in par Srbov (Vendov, kakor jim pravijo Nemci). Dnevno časopisje piše domala brez izjeme o verskih in cerkvenih rečeh silno dostojno; navadno priobčujejo vsi večji listi ob sobotah spored božje službe po vseh cerkvah svojega mesta za cel teden. Mi smo pač bližje vzhodnim deželam.

S kmetijskim zadružništvom je na Nemškem podobno kakor pri nas. O ti reči še bom natančnejše pisal, ko bo čas za to. To bodi pa že danes povedano, da se tudi tam kapitalistična gospoda — trgovina in banke — na vso moč trudi, oslabiti zadružništvo in mu vzeti njegovo težko priborjeno stopnjo. Vlada ima tudi tam splošno ravno v tem oziru premalo vpogleda in zato brsne zadružništvo ne iz slabega namena, nego zato, ker o njem premalo ve, druge pa mnogo bolj pozna, večkrat na stran. O tem smo si pa nemški in avstrijski zadružniki popolnoma edini, da je zdaj usoden čas. Kar zdaj izgubimo iz rok, se ne bo dalo v desetletjih vrniti; kar pa zdaj vzdrži in se še izpopolni, to bo obstalo.

Ob prehodu vojske k miru morajo delavski stanovi na ves glas javiti vladam: Mi smo tukaj; ne delajte brez nas! Tudi kmet. Mogoče mu pa bo to le po zadružništvu, ki obsega vse panoge njegovega gospodarskega življenja — denarno gospodarstvo, proizvajanje, nakup, prodajo. V tem oziru si nemški in avstrijski zadružnik podajata roke. Oglasila se bosta, in upajmo, da ne zastonj.

Novi vpoklici črnovojnikov.

Domobransko ministrstvo naznanja, da bodo vpoklicani pod orožje na dne 28. avgusta 1916, tisti črnovojniški zavezanci letnikov 1896, 1895, 1894, 1893, nadalje 1889, 1888, 1887, 1886 in 1885, ki so bili pri zadnjih naknadnih prebiranjih spoznani sposobnim za vojaško službo. Letnikov 1892, 1891 in 1890, se še tačas ne bode vpoklicalo, marveč se jih bode vpoklicalo ob priliki poznejših vpoklicev.

Pripomni se, da veljajo vpoklici zgoraj označenih letnikov samo za podanike tostranske državne polovice. Istotako so vpoklicani pod orožje na dne 28. avgusta 1916 črnovojniški zavezanci letnikov 1896—1893, nadalje 1889—1885, ki so bili pri zadnjih prebiranjih spoznani za sposobne za vojaško službo in ki so se oglasili za prostovoljni vstop v skupno armado, v vojno mornarico ali v domobranstvo.

Na Ogrskem so pa vpoklicani pod orožje na dne 28. avgusta 1916 črnovojniški zavezanci letnikov 1885—1897 ter letnikov 1865—1897, ki so bili pri zadnjih naknadnih prebiranjih spoznani sposobnim za vojaško službo. Vpoklicani na Ogrskem so veljavni samo za črnovojniške zavezance, ki so ogrski državljani.

Koliko fižola se sme vporabiti na deželi?

(Prošnja do c. kr. namestnika v Gradcu.)

Štajerska cesarska namestnija je določila, da se bo smelo na deželi od letošnjega pridelka uporabiti za dom za seme 10% pridelanega fižola, za prehrano pa za vsako osebo 12 kg na leto. Ostali pridelek se mora oddati vojno-žitno-prometnemu zavodu.

Ako si torej pridelal 250 kg fižola in je pri hiši 9 oseb, si smeš pridržati za hrano družine 108 kg in za seme 25 kg, torej skupno 33 kg. Oddati bi torej moral 117 kg fižola.

Kmečki in delavski človek na deželi bi smel odslej na leto uporabiti za lastno prehrano samo 12 kg fižola, t. j. na mesec 1 kg, na teden 250, na dan 33 gramov. Liter fižola tehta 800 do 850 gramov. Po tem računu bi prišlo na osebo na mesec približno 1¼ l fižola, t. j. na teden dobre tri desetinke litra fižola. Koliko pomeni ta izvanredno majhna množina fižola za lačen želodec pridnega kmečkega delavca, pa ve vsak, ki pride z ljudstvom na deželi le količkaj v dotiko. Kot prijatelji kmečkega in delavskega prebivalstva moramo priznati, da je množina fižola, ki jo je določila štajerska namestnija za osebo na deželi, daleč premajhna.

V namestniški naredbi, ki je izdana dne 7. avgusta, pa ni nič omenjeno, koliko fižola smejo uporabiti isti, ki ga nič ne pridelajo. Ker „fižolne karte“ niso upeljane, za to sledi iz tega, da si sme vsak, ki ne pridela lastnega fižola, istega nakupiti in uživati v poljubni množini, kmet, ki ga pridela, pa samo 1 kg na mesec. Mi smo mnenja, da so gospodje, ki so v Gradcu pri zeleni mizi sestavljali to naredbo, imeli v mislih, ko so določevali prej omenjene množine fižola, p r e b i v a l s t v o p o m e s t i h. Za meščane bi 12 kg fižola na leto za eno osebo bilo dovolj, a za kmeta in delavca nikakor ne.

F i ž o l j e z a n a š e g a k m e t a m e s o. — Fižol vsebuje izmed živil, ki jih pridelamo, skoraj največ redilnih snovi (26% beljakovine). Meščanom, ki se hranijo z mesom, kakor kmet s fižolom, se je zavživanje mesa prepovedalo samo dvakrat na teden. Ako pa ostane v veljavi namestniška odredba, da bo smela oseba, ki prideluje fižol, torej kmet, viničar, najemnik, zavžiti na leto samo 12 kg fižola, se lahko reče, da se bo smel odslej fižol na deželi uživati s a m o e n k r a t n a m e s e c. Pomislimo, kaj pa je 1 kg fižola za obed ali večerjo delavcu, ki je rigolal v vinogradu ali opravljal kako drugo težko delo.

Štajersko cesarsko namestništvo gotovo tedaj, ko je določevalo, koliko fižola se sme na deželi uporabiti za hrano, ni vprašalo za mnenje kakega kmetskega veščaka, ker bi sicer ne moglo določiti tako majhne množine za osebo. Kakor se lahko spremeni vsaka postava, tako mislimo, da se bo dalo doseči, da se bo tudi ta odredba cesarske namestnije dala spremeniti v prilog našemu ljudstvu na deželi. Radi tega se naj posamezniki, korporacije in občine obračajo s posebnimi vlogami do gospoda cesarskega namestnika grofa Claryja, naj blagovoli odredbo o uporabi fižola tako spremeniti, da bo smel pridelovalec uživati večje množine fižola.

Italijansko bojišče.

Italijani na črti Plave—Tržič napadajo z velikansko silo. Pri Plaveh se dobro držimo. Vzhodno od Gorice so naše postojanke sedaj na obronkih Trnovskega gozda. Kako teče sedaj naša črta odtod dalje proti jugu, se ne da natančno dognati. Gotovo pa je, da smo južno od Gorice nekatere naše naprej potisnjene postojanke izpraznili in tako našo doberdobsko črto izravnali. Najnovejše italijansko uradno poročilo (dne 11. avgusta) pravi, da so Italijani zasedli celo Doberdobsko planoto. Naše uradno poročilo tega si-

LISTEK.

Mrličev kovček.

Do velike revolucije je na Francoskem veljal zakon, da premoženje vsakega tujca, ki umrje na Francoskem, pripade kralju. Leta 1888, za časa kralja Ludovika XVI., se je zgodilo, da je v nekem hotelu mesta Chalon (Šalon) umrl star neznan Švicar. Iz njegovih papirjev so francoske oblasti razbrale njegovo ime in domovino ter so pisale v njegovo rojstno občino, da se bo neznatna svota denarja, ki so jo našli pri mrtvecu, in ostala zapuščina porabila za pokritje pogrebnih stroškov; če pa še kaj ostane od skupička, da zapade to po francoskem zakonu — kralju.

Švicarska občina je potem čez nekaj časa odgovorila, da je bil rajni trgovec in da se je skoraj vedno mudil na potovanjih. Sorodnikov ali kakih postavnih dedičev nima. Občina je nadalje izjavila, da nima nič proti temu, če se z njegovo zapuščino ukrene tako, kot predpisuje francoski zakon, in s tem je bila stvar odpravljena.

Čez nekaj tednov so v Chalonsu na javni dražbi prodali razen mnogih drugih stvari tudi revno zapuščino umrlega Švicarja: nekaj obleke in perila, staro srebrno uro z verižico, nekaj drugih drobnarij in slednjič močan popoten kovčeg, ki je bil lesen in z usnjem prevlečen ter z železom obit. Kovčeg je kupila mlada šivilja za neznatno svoto.

Ko je Klavdina Brunet, kakor se je imenovala šivilja, kasneje na svojem stanovanju kovčeg nekaj natančneje preiskala, je opazila, da je imel dvojne stene. V prostoru med stenami je našla 160 skrbno spravljenih zlatih ur, vsaka varno shranjena v svojem toku. Te ure so bile izdelane v Švici in rajni trgovec jih je utihotapil na Francosko, da ni bilo treba plačati visoke colnine.

Gospodična Klavdina je smatrala za najbolje potrebno, da takoj obesi nase najlepšo izmed najdenih ur. Ostale pa je hotela prodati, si s tem nabaviti lepo doto in, če mogoče, tudi lepega ženina. — Svoje sreče ni pred nikomur skrivala in čez par ur je že vse mesto govorilo o bogastvu mrličevega kovčega. Posledica je bila, da se je pri Klavdini naenkrat oglasil kraljevi komisar, ki je vodil Švicarjevo zapuščino ter da je zaplenil kovčeg in vse ure s tisto vred, ki jo je šivilja že obesila krog vratu.

Klavdina je bila vsled tega nasilstva v dno duše razžaljena in je odločno trdila, da so tudi ure — njene, ker jih je s kovčegom vred kupila. Ko ni vse nič pomagalo, se je vsedla in pisala kralju samemu prošnjo, v kateri zahteva, da se ji vrnejo ure. In z drugimi prošnjami je prišla tudi ta v kraljevo pisarno, kjer so štirje modri svetniki odločevali, katere prošnje se predlože kralju in katere se kar zavrnejo. Toda o prošnji mlade šivilje se niso mogli odločiti. Eden je trdil, da pripadajo ure kralju; drugi je menil, da so last Klavdine; tretji je bil misli, da so sicer ure kraljeve, da pa je treba šivilji izplačati majhno odškodnino; četrti je podobno sodil, le da je zahteval za Klavdino veliko nagrado, vsaj polovico vse vrednosti. In ker se niso mogli zediniti, so predložili kralju prošnjo v razsodbo.

Kralj, ki je bil tedaj šele 24 let star, je prošnjo z velikim zanimanjem prebral in se je zelo smejal preprosti ogorčenosti in odločni zahtevi mlade šivilje. Ko je prošnjo prebral tudi kraljici Mariji Antuaneti, je tudi ona smeje vskliknila:

„Kako odločno šivilja! In kaj boš sedaj storil Ti? Jaz mislim, da ji ne smeš razdreti sreče, ki jo je poslala usoda!“

„Da, toda zakon govori, da so ure moje!“

„Res je to, ali uboga Klavdina ostane v tem slučaju brez dote in morda brez ženina!“ je branila kraljica šiviljo.

„Če je tako“, je odgovoril kralj v šali, „potem je stvar druga! Pa naj ima ure in ženina!“

„Bravo!“ je vskliknila kraljica, zaploskala z rokami in soproga za plačilo poljubila.

Zadeva se je torej rešila po volji gospodične Klavdine. Strašno dobro se ji je zdelo, ko je moral komisar mrličev kovčeg nazaj prinesti; še bolje, ko si je z urami nabavila lepo doto, in najbolje, ko se je potem oglasil zal ženin, ki ji je bil prav po godu.

cer ne omenja, a pravi, da so naše čete odbile več napadov na vzhodni del doline Dol (Vallone), ki leži vzhodno od Doberdodoba. Upamo, da se bo italijanski naval na odpor naših čet na novi brambni črti ustavil.

Italijanska uradna poročila.

Dne 8. avgusta: V dolini Sugana neprestano hudo artilerijsko delovanje. Na gorski planoti Asiaga je bil krepek sovražni napad na ozemlje gore Zebio odbit. Po hudem obstreljevanju je sovražnik v gornjem Cordevolu ponovil svoje napore na naše postojanke na gori Sief; bil je povsod pod težkimi izgubami odbit. Ob spodnjem toku Soče, ob goriški fronti traja brez presledka srdit boj dalje. Opirališča sovražne obrambe: Gora Sabotin in gora Sv. Mihaela so naši popolnoma zavzeli. Goriško obmostje se nahaja v naši oblasti. Naši topovi obstreljujejo Gorico, da preženejo sovražnika, ki se je vgnezdil med hišami. Dne 6. in 7. smo vjeli 8000 sovražnikov, med temi čez 500 častnikov, od teh je bilo 20 častnikov od štaba in 1 polkovni poveljnik je pa bil s štabom vred vjet. Število vjetih se neprestano zvišuje. Vplenili smo 11 topov, okrog 100 strojnih pušk, veliko orožja, municije in drugega vojnega gradiva. Naše letalo je v zadnji noči metalo bombe z veliko razstrelilno silo na železniško križišče Opčina. Teža tu vrženih bomb je znašala eno tono. Letalo so obstreljavali številni obrambni topovi ter ga napadlo dvoje pomorskih letal, proti katerima se je z učinkujočim ognjem na krovu se nahajajočega orožja vspešno branilo. Letalo se je nepoškodovano vrnilo.

Dne 9. avgusta: Danes so naše čete vkorakale v Gorico. Danes zjutraj je naša infanterija po močni artilerijski pripravi zavzela višini Oslavija in Podgora ter zadnje tamkaj vgnezdene sovražne oddelke pregnala. V strelskih jarkih je bilo polno sovražnih mrličev. Povsod je ležalo orožje, municija in vsakovrstno drugo vojno gradivo, katerega je sovražnik v vsej naglici pustil ležati. Proti večeru so prebredli oddelki brigade Casale in Pavije reko Sočo, koje mostove je sovražnik spustil v zrak in so se utrdili na levem bregu. Ena kolona kavalerije in bersaljerov-kolesarjev je bila poslana čez reko, da zasleduje sovražnika. Z veseljem do dela so začele ženijske čete v ognju sovražnih topov delati mostove ter popravljati od sovražnika porušene mostove. Na kraški gorski planoti so bili novi sovražni napadi na vršac gore Sv. Mihaela odbiti in v bližini kraja Sv. Martina zavzeta nova kritja. Dosedaj ugotovljeno število vjetnikov znaša več kot 10.000. Nadaljni vjetniki prihajajo neprestano na zbirališča. Dosedaj še ni bilo mogoče določiti ogromnega vojnega gradiva.

Kako stojimo?

Pri Gorici smo se umaknili na hribovje vzhodno od Gorice v dobro pripravljene postojanke. Severno od Gorice se vrše boji za Sv. goro in Plave. Posebno srdito napada Italijan Plave, a tukaj ne more naprej. Južno od Gorice smo svojo črto nekoliko izravnali s tem, da smo se umaknili nekoliko proti vzhodu. Italijansko uradno poročilo pravi, da so laške čete zavzele vrh Sv. Mihaela in goro Sabotin. Ker naše uradno poročilo tega ne omenja, ni gotovo, v čegavi posesti ste pravzaprav ti dve postojanki. A gotovo pa je, da smo se južno od Gorice umaknili le toliko, kolikor je bilo neobhodno potrebno.

Most smrti.

Ves pondeljek, dne 7. avgusta, je trajal artilerijski ogenj s tako silo, kot še nikdar poprej. Kar iz vseh kalibrov so streljali Italijani, od 10 do 28 cm. Uporabljali so tudi velikanske ladijske topove. Streljali so s havbico popolnoma novega tipa, katere krogle prilete skoro brez šuma in se jih šele zadnjo sekundo čuje, imajo pa velik eksplozivni učinek. Ves pondeljek je vzdržala naša obramba v tem ognjenem orkanu. Ko so se potem pričeli pehotni napadi, so vstali naši vojaki iz jarkov in vrgli Italijane s kopiti in bajoneti.

In zopet je pričela udarjati v postojanko artilerija. Že je bila naša pehota brez vsakega kritja. Betonske naprave so se zrušile, varnostne plošče so letele v zrak, peščene vreče niso več pomagale, veliki zračni pritisk eksplodiranih granat jih je gnal proč in artilerijski ogenj je trajal dalje z nezmanjšano silovitostjo. Telefonska zveza, ki veže obmostje z višjim poveljstvom, je bila večkrat pretrgana, pa vedno zopet popravljena. Poveljnik obmostja je hotel to postojanko še vedno držati, ko so njegovi ljudje ležali le še v udrtinah, ki so jih napravile granate. A tu je prišlo povelje, da se umaknejo na drugi breg Soče.

Čez lesene mostove so v jutranjem svitu korakali zadnji hrabri branilci na drugi breg v goriško predmestje. Pionirji so zadnji zapustili razbito postojanko. Nekaj minut pozneje so z votlim pokom zleteli mostovi v zrak.

Kako so Italijani prišli v Gorico.

V sredo, dne 9. avgusta, nekako med 8. in 9. uro predpoldne, so prve italijanske čete udrle v mesto. Naši so se le polagoma umikali iz vzhodnega dela mesta. Ob vhodu Italijanov v Gorico je mesto — ali pravzaprav ostanki ponosne solnčne Gorice — gorelo. Celo mesto je bilo zavito v gost, črn, smrdeč dim. Le polagoma so prihajale italijanske čete in so napolnjevale porušeno mesto.

Izpraznjenje Gorice.

Ko so se naši radi izpraznitve goriškega mostišča umaknili z zahodnega na vzhodni breg Soče, je bilo jasno, da se mesto ne bo moglo držati. V torek, dne 8. avgusta, ob ¼ na 4. uro zjutraj je prebivalstvo začelo bežati iz mesta. Vse je kričalo: „Italijani prihajajo!“ Vsak je pograbil, kar je mogel. Ljudstvo je drvelo v velikih gručah iz mesta proti vzhodu. In Lahi so spuščali med bežeče granate . . . Naši so vse mostove čez Sočo še o pravem času razstrelili. Uničili so tudi veliko večino vojnega gradiva, kar se ga ni moglo proč spraviti.

Laški letalci nadzorovali uničenje Gorice.

Ko so med strašnim obstreljevanjem Gorice tuinsem topovi za hip prenehali bruhati svoj ogenj, se je nad mestom pojavilo sovražno letalno brodovje, ki je nadzorovalo uničevanje mesta in metalo bombe.

Italijani zaprli beguncem pot.

V strahovitem ognju, s katerim je Lah streljal na Gorico več dni, je storilo smrt na stotine civilnega prebivalstva. Najbesnejši čin pa je bilo dejstvo, da so Italijani z zapornim ognjem zaprli izhode iz mesta, tako cesto v Šempeter, potem Rožno dolino Ajševico in mirensko cesto. Ker so Italijani obstreljevali poleg Gorice tudi še bolj zadaj ležeče kraje, kakor Šempas, Osek, Prvačino, Rihemberk, Dornberg, je bilo nujno potrebno, da se je umaknilo prebivalstvo iz najbolj ogroženih krajev. Tako je zapustilo ljudstvo Solkan, Kronberg, Šempeter, Gornjo in Dolnjo Vrtojbo, Štandrež, Bilje, Renče, Volčjodrago in menda tudi Miren ter druge manjše vasice v tem ogroženem okolišu. Večino beguncev so odpravili v Lipnico na Štajerskem.

* * *

Zopetni napad na Benetke.

V noči od 10. na 11. avgusta je oddelek našega pomorskega zračnega brodovja zopet napadel Benetke z bombami. Bombe so v orožarni, na kolodvoru in na drugih vojaških in civilnih stavbah večkrat zadele v polno. Zadeto je tudi spravišče za zrakoplove v kraju Campalto. Istotako so padale naše bombe tudi na italijanske baterije pri Gradežu in ob izlivu Soče.

Dve italijanski ladji se potopili.

Iz Turina se poroča, da je v pristanišču v Tarentu zletela v zrak velika italijanska vojna ladja „Leonardo da Vinci.“ Vzrok je neznan. Potopljena ladja je bila ena največjih italijanskih vojnih ladij. Po poročilih iz Lugana se je v prvih dneh meseca avgusta potopila velika italijanska vojna ladja „Dandolo.“ Potopljena ladja je bila ena najnovejših in najboljših italijanskih vojnih ladij.

Rusko bojišče.

Cesar je vrhovnega poveljnika južne armade na ruskem bojišču nadvojvoda Karl Franca Jožefa imenoval za generala kavalerije in ga tako odlikoval za vspešno vodstvo armade. Prestolonaslednikova skupina se v prostoru pri Žabijeh in Vorohti vspešno bori z rusko premočjo. V središču prestolonaslednikove fronte smo se radi prevelike sovražne sile umaknili mimo Stanislava, katerega so Rusi zasedli. Severno od Dnjestra so se naši premaknili od Koropjeca ob spodnji tok Zlote Lipe. Pri Brodih in v Voliniji se srditi boji sicer nadaljujejo, a Rusi ne morejo naprej.

Razvrstitev v Galiciji.

Poročilo nemškega glavnega stana z dne 10. avgusta pravi, da se je radi nastalega položaja v Galiciji odredila nova razvrstitev naših čet. Iz tega se sklepa, da so se naše in zavezniklove čete v Galiciji pred rusko premočjo na nekaterih odsekih bojne črte umaknile v zadaj pripravljene postojanke.

Stanislav, Delatyn in Tismienica.

Zahodno in severozahodno od Kolomeje so se Rusi v četrtek, dne 10. avgusta, navalili z ogromno silo na črto Delatyn—Tismienica—Stanislav. Da se obvarujejo naši armadni oddelki prevelikih izgub, so naši ta tri mesta izpraznili in prepustili Rusom. — Hudi boji so se vršili tudi severno od Dnjestra in sicer južnovzhodno od kraja Monasteržiska.

Rusi zbirajo nove čete v Bukovini in Besarabiji.

Iz Bukarešte se poroča: Rusi zbirajo na ozemlju pri mestih Reni in Ismaila v Besarabiji nove, sveže čete. Ruske novince vežbajo podčastniki in slušatelji vseučilišč. Tudi v Bukovini zbirajo Rusi velikanske množine čet. Iz notranje Rusije prihajajo vsak dan novi številni vlaki ruskih vojakov.

General Kuropatkin odstavljen.

Dosedanji vrhovni poveljnik severne ruske črte, general Kuropatkin, je odstavljen in imenovan za generalnega upravitelja v Turkestanu.

O tem se poroča iz Stockholma, da je to imenovanje posledica nesoglasij med generaloma Brusilov in Kuropatkin, vsled kojih je bilo vsako skupno postopanje v vojaškem oziru med obema generaloma onemogočeno. Kuropatkin je zastopal stališče, da bi mu bilo nemogoče držati severne fronte, če se rezerve ne bodo porazdelile enakomerno na celo fronto, češ, za Brusilove armade se stori vse, za njegove pa veliko premalo. Če bi padla Riga, bi Kuropatkina ne zadela nobena krivda. Vsled teh nesoglasij je izposloval general Brusilov pri carju odredbo, da je bil Kuropatkin odstavljen in imenovan za generalnega upravitelja v Turkestanu.

Rusko bojišče odloči svetovno vojsko.

Na vprašanje, na katerem bojišču bo padla končnoveljavna odločitev v tej svetovni vojski, odgovarja vojaški strokovnjak v kodanjskem listu „Politiken“ sledeče:

Na francoskem bojišču ne bo padla odločitev v tej svetovni vojski, kajti tukaj si stojita nasproti dva nasprotnika, ki glede junaštva, vstrajnosti in načina bojevanja ne prekašata drug drugega. Tudi ni na francoskem bojišču nobenega prostora in nobene možnosti za ženijalne manevre in za obkoljevanja. Na francoskem bojišču se pač bijejo pozicijski boji, boji za strelske jarke.

Popolnoma drugačne so razmere na ruskem bojišču, kjer je več kakor dovolj prostora za obkoljevania, za strategične marše in za duhovite vojne načrte. Tukaj na tem bojišču obstoja med nasprotnimi armadami tako velika notranja raznolikost, da je le edino na tem bojišču omogočena končnoveljavna odločitev v tej svetovni vojski. Rusija je sicer, kar se tiče človeškega materijala, neizčrpljiva in je torej v stanu, da si izvojuje zmago za vsako ceno. Ruski vojak je hladnokrvnega značaja, vsled česar je v stanu prenašati tudi najhujše težkoče vojne. Kakovost ruskega vojaka je pa zdaj še tem večja, ko vidi, da tudi ruski častniki gredo na čelu čet neustrašeno v boj. Toda nekaj je, kar v višji meri odlikuje avstrijskega in nemškega vojaka od ruskega — inteligenca in splošna izobrazba. In ravno večja splošna izobrazba in inteligenca vojaštva je pa v sedanji svetovni vojski velevažen, če ne odločujoč činitelj, nikakor pa ne večje število vojaštva. Tukaj na ruskem bojišču si torej stoje nasproti armade, ki se v tem oziru zelo razločujejo druga od druge. Ako zmagate na ruskem bojišču Avstrija in Nemčija in porineta Rusijo dalje proti vzhodu, bi bile Anglija in Francija na francoskem bojišču izpostavljeni celoskupnemu navalu nemških in avstrijskih čet, kateremu bi se trajno ne mogle upirati in bi podlegli, nasprotno, če pa zmaga Rusija, bi navalila svoje armade na Ogrsko in v Nemčijo, bi bila sama od sebe strta obrambna sila nemških armad na francoskem bojišču. Odločitev v tej svetovni vojski ne bo padla in tudi ne more pasti nikjer drugod, kakor na ruskem bojišču.

Francosko bojišče.

Na francoskem bojišču so napravile angleško-francoske armade dne 12. avgusta četrti generalni naval na nemške postojanke ob reki Sommi, ki je pa bil popolnoma odbit. Na ostali fronti skrajno hudi artilerijski boji. O Verdunu nobenih poročil.

V Parizu se je dne 11. avgusta vršilo veliko vojno posvetovanje francoskih in angleških državnikov. Posvetovali so se o bodočih četverosporazumovih ofenzivah. Pred vsem hoče četverosporazum pozvati Portugalsko, da pošlje 100.000 mož na bojišče.

Pred Solunom.

Južno od Dojranskega jezera je sovražnik dne 10. avgusta z manjšimi četami napadel naše postojanke, a je bil zavrnjen. Novejše poročilo pravi, da

so se razvili južno od Dojrana dne 10. in 11. avgusta večji artilerijski in infanterijski boji. Sovražnik obstreljuje Dojran.

Rumunija.

Iz Bukarešte se brzojavlja: Vsi ministri in poslanci so prekinili svoje poletne dopuste in so se že vrnili v Bukarešt, kjer se tudi kralj Ferdinand mudi že nekaj dni. Kralj je sprejel razne tuje poslanike, med njimi tudi avstro-ogrskega poslanika grofa Czernina. Ministrski predsednik Bratianu je ponovno konferiral z raznimi zunanjimi diplomati. Dne 9. avgusta je dvakrat sprejel ruskega poslanika. Po tej konferenci se je zvečer vršilo ministrsko posvetovanje, ki se pa vrši tudi drugače skoro vsak dan.

List „Dreptatea“ poroča: Ruski poslanik je pri rumunski vladi storil korake, da doseže dovoljenje za prehod ruskih čet. Zastopniki osrednjih sil svarijo rumunskega ministrskega predsednika, ker Avstrija in Nemčija ne bi bili zadovoljni samo z navadnim rumunskim protestom. Avstrija in Nemčija zahtevate, da Rumunija vsak ruski vpad z oboroženo silo zavrne.

Bethmann-Hollweg na Dunaju.

Na Dunaju so se vršila ob navzočnosti nemškega državnega kancelarja velevažna posvetovanja naših in nemških državnikov. Cesar je sprejel v avdijenci nemškega državnega kancelarja pl. Bethman-Hollwega in nato državnega tajnika pl. Jagova. — Nemški državni kancelar je konferiral z ministrom Burianom; v soboto sta se teh konferenc udeležila tudi grof Stürgkh in grof Tisza. V petek je bil nemškima državnikoma na čast velik obed pri zunanjem ministru Burianu in večerja pri nemškem poslaniku Tschirschkem. Listi pripisujejo obisku velik pomen. V soboto, dne 12. avgusta zvečer sta se Bethmann-Hollweg in pl. Jagov vrnila v Berolin.

Tedenske novice.

Cesarjev rojstni dan obhajamo prihodnji petek dne 18. avgusta. Slovenci pošiljamo ob tej priliki zopet prisrčne prošnje do Vsemogočnega, naj nam varuje priljubljenega vladarja in naj podari Njemu in vsem narodom, kar si najbolj želijo, sijajno zmago nad sovražniki in globoko zaželjeni mir. Bog ohrani nam cesarja, Avstrijo!

Frančiškanske vesti. Za vizitatorja slovenske frančiškanske provincije je imenovan o. Venčelin Vošnjak, generalni definitor v Zagrebu. — Na novo nastavljena sta o. Franc Solan Cimerman v Ljubljani, in o. Gabrijel Planinšek pri Sv. Trojici v Slov. goricah, dosedaj bogoslovca v Mariboru.

700letni jubilej frančiškanskega reda. Letos so dovršuje 700 leto, odkar je veliki patrijarh in ustanovitelj frančiškanskega reda sv. Frančišek Asiški izprosil od Odrešenika največji odpustek v katoliški Cerkvi, takoimenovano Porciunkulo. V majhni cerkvi pri Asisi, imenovani Porciunkula, se je 1216. leta prikazal sv. Frančišku Odrešenik s svojo sveto materjo. Odrešenik mu je rekel, naj zahteva kakšno milost. Sv. Frančišek je zaprosil milost: da vsak vernik, ki stopi v to cerkvico, zadobi popolen odpustek. Odrešenik mu je uslišal prošnjo in naložil, naj zaprosi od njegovega namestnika-papeža, da ta odpustek razglasi. Kasneje so papeži razširili ta odpustek na vse frančiškanske cerkve. Ta 700letnic[a] velikega pomena za frančiškanski red in za ve[s] toliški svet ter se bo gotovo slovesno proslavlj[a]. — „Hrvatska Obrana“ piše: Mi Hrvatje imamo poseben razlog, da se hvaležno spominjamo frančiškanskega reda, ki je imel za nas v minolosti, posebno pa za časa turških invazij, nad vse veliko važnost. Ko sta nam zapustila narod, da rečemo tako, nebo in zemlja, ostali so na njegovi strani frančiškani, ki so mu bili voditelji in učitelji, oče in mati. Oni so bili narodu edina zaslomba in oziral se je vanje z ljubeznijo in neomejenim zaupanjem. V Bosni jih še danes imenujejo „ujce.“ (Tudi v najnovejši zgodovini so bosanski frančiškani zvesti in neustrašeni prvoboritelji narodnih pravic.)

Novice od ogrskih Slovencev. Nagle smrti je umrl oče črensovskega plebanoša č. g. Jožefa Čačič **Umrli je bil doma v vasi Hasasztifal blizu Kermendina.** — Dne 15. avgusta bodo bivši novinci v salezijanskem samostanu napravili slovesno obljubo. Zadnjič jih obmejni stražniki niso pustili čez Muro. — V Dolnji Bistrici so tatovi vlomili v šolo. — Z veliko srebrno kolajno je odlikovan dr. Artur Gaiger, bivši sobočki fiškališ, kateri služi kot poročnik na ruskem bojišču. — Na žrd se je obesil v Panovcih Janoš Hari, tamošnji županov namestnik.

Oprostitev učiteljev od črnovojniške službe. Da se vnovič preskuša vprašanje, je-li naj ostanejo še tudi v bodoče v veljavi vse dosedanje oprostitve učiteljskih oseb od črnovojniške službe, je izdal deželni šolski svet na vse okrajne šolske svete naročilo, da naj predložijo seznam v pregledni obliki deželnemu šolskemu svetu o vseh dosedanjih oprostitvah učiteljskih oseb od črnovojniške službe. V svrho enotnega postopanja se določa, da velja v obče pravilo, da ni dotlej nobenega vzroka za predlaganje oprostitve kake učiteljske osebe od črnovojniške službe, dokler še službuje na kaki šoli polovica učiteljskih moči, ali se jih pa more nadomestiti z drugimi, čeprav v manjši meri kvalificiranimi močmi. Vprašanje, v koliki meri je ta ali ona moška učiteljska oseba sposobna za vojaško službo, pa spada v presojo vojaške oblasti. Tudi ni dopustno šolskim oblastim presojati vprašanje o slučajih, ako izvršuje kaka učiteljska oseba razven svojega poklica še tudi kak drug poklic, vsled katerega bi se je ne moglo pogrešati, ako bi se jo odtegnilo temu postranskemu poklicu.

Tečaj za invalide. Zavod za pospeševanje obrtni na Kranjskem priredi sporazumno s „Kranjsko deželno skrbstveno komisijo za povrnivše se vojake“ več tečajev, v katere bodo sprejeti pred vsem invalidi, ki so že izobraženi v kaki obrti. V teh tečajih bodo invalidi dobili priliko, da se priuče kaki ročni spretnosti, ki je najbližja njih že preje izvrševani obrti in ki morda boljše ustreza telesnim zmožnostim poškodovanca. Teh tečajev se bodo seveda mogli udeleževati tudi obrtniki, ki niso invalidi, ali ki se niso udeležili vojske, ki hočejo porabiti to priliko za izpopolnitev svojega znanja. Najprej pride na vrsto tečaj za brusače, v katerem naj se izobrazijo spretni brusači, ki bi lahko dobili po različnih krajih na Kranjskem zaslužka, ker so dosedaj oskrbovali ta posel le potujoči brusači, ki so dohajali iz tujine. Tečaj se bo vršil jeseni. Natančnejši podatki bodo še objavljeni. Priglase sprejema Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22. — Tak tečaj bi bil tudi za Slovensko Štajersko na mestu.

Strežnice. Z ozirom na povečano potrebo strokovnjaško izvežbanih pomožnih sil za vse panoge javnega zdravstva je preskrbelo notranje ministrstvo ustanovitev stalnih šestmesečnih kurzov za skrbno izvežbanje strežnic po poklicu z socialni skrbi za na zdravju oškodovane ter za na zdravju ogrožene, ter določilo za organizacijo teh kurzov splošne temelje. One, ki se udeleže kurzov, bodo dobile zlasti dovoljenje, da se po poklicu posvetijo kot uradne skrbstvene sestre službi v skrbstvenih oddelkih za tuberkulozne, pivce, dojenčke, nadalje v epidemijski službi in v drugih panogah javne sanitetne službe (n. pr. kot občinske skrbstvene sestre).

Mariborski „Wirtschaftsverband“ pred kazenskim sodiščem. Pred graškim izjemnim sodiščem se je vršila dne 10. avgusta t. l. kazenska obravnava proti vpokojenemu davčnemu upravitelju Alojzu Belschak v Mariboru, ki je bil poslovodja in blagajničar l. 1907 v Mariboru ustanovljenega nemškega „Wirtschaftsverbanda“ notri do leta 1915, ko je mariborsko okrožno sodišče razglasilo konkurz nad imenovanim društvom. Načelnik društva je bil c. kr. finančni nadkomisar in občinski svetovalec dr. Resner v Mariboru, ki se pa nahaja od izbruha vojske na bojišču. Ker se je Belschaku dokazalo, da je zakrivil kot blagajničar imenovanega društva poneverjenja v visokosti 7927 K, ga je kazensko sodišče obsodilo na 18 mesecev težke ječe. Proti načelniku „Wirtschaftsverbanda“ dr. Resnerju se pa zaradi zanemarjenja svojih dolžnosti kot načelnik društva ni moglo kazenski postopati, ker se nahaja na bojišču.

Tiskovna pravda v Celovcu. Hči socialdemokratičnega državnega poslanca dr. Rennerja je tožila celovške „Freie Stimmen“, ker so ji očitale, da je na stroške socialdemokratične stranke napravila pred izbruhom vojne in povodom nekega mednarodnega socialdemokratičnega zborovanja potovanje na Angleško. Pisatelj dotičnega članka je to Rennerjevi hčeri sam očital in ona mu je to potrdila. Tudi na očitanje, da so ji takozvani „Hammerbrotwerke“ na Dunaju kupili dragoceno obleko povodom njene poroke, je odgovorila: „Saj nisem zastonj hči socialnodemokratičnega poslanca!“ Sodišče je toženega urednika oprostilo, češ, da očitanje, da je Rennerjeva hči na stroške stranke napravila potovanje, ni nikako žaljenje, ker je to tožiteljica sama potrdila.

Alkohol s svojimi žalostnimi in veselimi posledicami. Na potu v prijazen „napreden“ trg zasliši duhovnik vzdihovanje in stokanje v jarku ob cesti. Ko se približa onemu mestu, zapazi v jarku okrog 60 let starega, na trebuhu ležečega moža, ki je stokal, se zvijal ter sam seboj govoril: „O, ti salamenski pudliči! O moja Urša! O moja Urša! Ki zana peklenska bruzgla maja v ani aštariji.“ Duhovnik se oglasi in ga vpraša: „Vam je li slabo?“ Mož dvigne glavo, obličje z temnokufrenim nosom mu žari, debelo gleda, na to pa se odreže: „Neč mi ni slabo, ampak pjan sem.“ Ogorčen mu odgovori duhovnik: „Žalostno dovolj, ali Vas ni sram?“ Mož se pa skloni ter zavpije: „Neč žalostno, ampak luštno je, lustik, jušte!“ završišče star dedec kakor fant, ko gre k naboru. Nato se pobere ter začne meriti cesto [p]evajoč znano pesem o mogočnem kralju Alkoholu, kateri je spočetka tako vabljiv, tako mamljiv, tako uljuden in prijazen, a potem krut in neusmiljen proti vsem tistim, ki stopijo v njegovo armado in so primorani pokoriti se njegovim vrtoglavim poveljem.

Alkoholno vprašanje. Na brošuro graškega vseučiliščnega profesorja dr. K. Weiba „Die Alkoholfrage“, h kateri smo tudi mi poročali, odgovarja dr. M. Metzger v posebni brošuri „Nächstenliebe oder Wein.“ Brošura se dobiva za 60 vinarjev v založbi „Volksheil“, Gradec, Bischofsplatz 1. Za motto si je izbral besede sv. pisma: „Vina ne ponujaj tem, ki ga ljubijo; zakaj vino jih je že veliko pokončalo.“ (Sir. 31, 30.) Dr. Metzger dokazuje dr. Weibu v zelo živahnem slogu, da je v njegovi razpravi polno zmot, neresnic in pristranosti in da bi globokejši študij dr. Weiba moral privesti do stališča, ki ga zavzema sedanje katoliško abstinenčno gibanje. „Ne glej vina, kadar je rumeno, kadar se njegova barva v kozarcu lesketa; gladko teče, toda na poslednje piči kakor kača in strup razlije kakor bazilisk. Tvoje oči bodo po tujih ženah gledale in tvoje srce bo spačeno govorilo. Tedaj boš kakor kdor sredi morja spi in kakor speč krmilar, ki je krmilo zgubil; ter porečeš: Tepli so me, pa me ni bolelo; vlačili so me, pa nisem čutil! Kdaj se bom zbudil in zopet dobil vina?“ Pregovori 23, 21 in s.

Pristojbina za brzojavke na Ogrsko zvišana. Od dne 15. avgusta nadalje je zvišana pristojbina za brzojavke med Avstrijo in Ogrsko in sicer je določeno, da stane vsaka beseda 8 v, najmanjša pristojbina je določena na 1 K.

Prebiranje psov. V Budjejevicah na Češkem so imeli nabor za pse. Prignanih je bilo 600, potrjenih za vojne namene pa 150.

Gospodarske novice.

Vinogradniki ptujskega okraja. Okrajni zastop v Ptuju še ima precejšnjo zalogo natrona in žvepla na razpolago.

Vkuhavanje sadja in sočivja. Cesarska namestnija nam naznanja, da je notranje ministrstvo dovolilo, da se sme za vkuhavanje letošnjega sadja in sočivja vporabljati tudi benzoe-kislina. Navodilo, kako se rabi ta tvarina pri vkuhavanju sadja in sočivja, bo te dni natisnjeno v „Naredbenem listu“ štajerske namestnije. Ko dobimo navodilo v roke, ga bomo tudi mi objavili.

Sejanje repe. Letos se repa radi hude suše da le malokje sejati. Posebno v težki zemlji je oranje sedaj skoro popolnoma izključeno. Kjer pa se še da orati, n. pr. v peščeni zemlji, pa svetujemo, da se repno seme vseje pred oranjem kar na nezorano njivo, n. pr. na raztrošen gnoj. Ko je seme vsejano, se še le njiva zorje. Orati se ne sme pregloboko. V Slovenskih goricah mnogokje tako sejejo repno seme, katero ima globlje v zemlji več vlage. Tako vsejana repa je mnogo lepša, kot ona, koje seme je bilo vsejano na zorano njivo.

Razne novice.

743 ran je dobil na italijanskem bojišču Ladislav Berenci od 82. pešpolka. 43 ran je velikih, ostale so pa manjše. Skoro vse rane so od kamenitih drobcev. Izgubljeno je tudi eno oko. Ranjenec je po zdravniškem trudu ostal pri življenju.

Dragi voli. V Pečuhu na Ogrskem je prodal dne 3. avgusta t. l. neki posestnik par volov za — 12.000 K.

Znamenit učenjak, ki se je pečal z rastlinstvom, je nekoč v planinah nabral mnogo lepih cvetic, da bi jih doma študiral. Spravil jih je v torbo in to oddal nekemu kmetu, da jo spravi v dolino na konju. Ko je kmet prišel v vas, pogleda najprvo, kaj je v torbi. Ko vidi travo, jo pograbi in da konju. Ko čez čas pride za njim učenjak in razburjen vpraša, kje so trave in cvetice, pravi kmetič: „Eh, gospod, ne jezite se! Takoj vam nakosim polno torbo druge trave.“

Zdrava kazen. Kakor poročajo listi, morajo v nekem mestu na Češkem ženske, ki so jih ponoči polovili zaradi nečednega obrta, drugi dan pometati ceste. Ker je nekaj žensk iz „boljših“ družin nastopilo proti tej sramotni, pa zdravi kazni, so jim zaukazali snažiti vsaj stopnice in hodnike po občinskih in javnih uradih.

Dopisi.

Maribor. Meščani se pritožujejo, da kmečko ljudstvo ne pripelje in ne prinese več toliko živil in poljskih pridelkov na trg kot prejšnja leta. To ni nobeno čudo, saj nam je znano, koliko nepotrebnega zbadanja mora prestati kmečki človek, če prinese kako stvar na trg. Nekateri zabavljajo čez slovensko govorjenje, drugi zopet čez ceno, tretji najde zopet kako drugo zbadljivko in radi tega ljudje z dežele res nimajo več veselja, da bi nosili svoje pridelke tako radi na trg kot poprej. Sicer pa je sedaj, posebno radi suše itak malokaj za poddati. Svetujemo pa mestnim prebivalcem, da opustijo svoje neprimerno nastopanje proti kmečkim ljudem.

Izdajatelj in založnik: Konsorcij „Straža.“ Odgovorni urednik: Vekoslav Stupan. Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.